

3 Perskaityk mįsles. Įrašyk praleistas raides *u* arba *ų*. Skliaustuose parašyk mįslių įminimus.

1. Koki__ keli__ p__sę met__ važinėja, p__sę met__ vaikščioja? (____)
2. K__r tik ein__, ten ram__, – pilnas laukas akmen__. (_____)

* 4 Perskaityk tekstą. Įrašyk praleistas raides *e* arba *ė* ar dvibalsius *ie* arba *ei*.

P__lk__s – klampios, įmirkusios v__tos, kuriose visada gausu dr__gm__s ir yra susiformavęs b__nt 30 cm storio durpių sluoksnis. Tik iš pradžių p__lk__s atrodo kaip klampi b__dugn__ – k__kv__na, net pati didžiausia p__lk__ slūgso ant molio ar pr__molio pagrindo, kuris nepral__džia dr__gm__s.

Selemonas Paltanavičius

1 5 Parašyk įgarsintą diktantą: klausykis teksto ir rašyk tik tuos žodžius, kuriuose yra dvibalsis (i)au.

- ➔ ➤ Pasitikrink, kaip parašei diktantą.
- Į kokį klausimą atsako žodžiai, kuriuos parašei? _____
- Parink ir parašyk dar penkis žodžius, susijusius su tavo mėgstama veikla, kuriuose būtų dvibalsis (i)au. _____

---

6 Sukurk tekstą, kurio visi žodžiai prasidėtų ta pačia raide.

Pavyzdžiui: Sušilo. Saulė skaisčiai spindėjo. Spinduliai sutirpdė sniegą. Sugrįžo sparnuočiai. Sveikino saulę, smagiai skraidė...

Ž A I D I M A S „Trečioji raidė“

Vienas žaidėjas pasako kokį nors pasirinktą žodį, kitas sako naują žodį, kurio pirmoji raidė – pirmojo žodžio trečioji raidė ir t. t. **Pavyzdžiui:** dangus, *namas, mama, Mindaugas, nosinė, saulė, ...*

Žaidimo variantai:

- sakyti žodžius pasirinkta tema, pavyzdžiui: *vardai, šalys, augalai, gyvūnai, miestai, drabužiai* ar kt.;
- sakyti žodžius, prasidedančius antrąja ar ketvirtąja žodžio raide.
- sakyti žodžius, prasidedančius dvibalsiu ar mišriuoju dvigarsiu.

5. Kaip žodžiai susidraugauja?

- Sudurtinių žodžių dėmenis gali jungti balsės *a, é, i, y, o, u, ū*.
- Jungiamosios balsės *e* nėra; tarp sudurtinių žodžių dėmenų rašoma tik *ia*.

1 Perskaityk tekstą. Skliaustuose parašyk žodžius, kurie sudaro sudurtinį žodį. Atsakyk į klausimą.

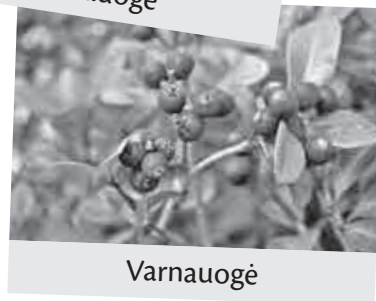
Meškauogė

Kiškiagrikis

Vilkaugė

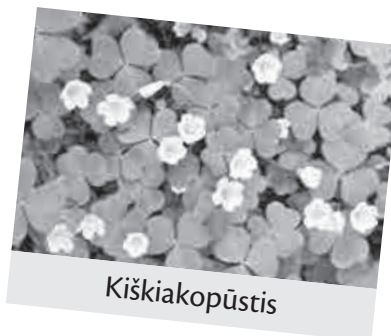
Varnauogė

Briedgaurė

Gervuogė

Kiškiakopūstis

Dabar būtų sunku paaiškinti, kodėl daugelis augalų kažkada buvo pavadinti paukščių ir žvėrių vardais. Vargu, ar kada nors Lietuvoje meškos ragavo į bruknę panašios meškauogės (_____) uogų, nes šios yra visai nedidelės ir toks stambus žvėris net jų skonio nepajustų. Na, o tarp lapų glūdinti juoda vilkaugės (_____) uoga yra visai nevalgoma.

Savo augalus turi briedžiai – briedgaurę (_____), ežiai – ežeinį ir ežiuolę, šunys – šunobelę ir šunlielę, vanagai – vanagę, bitės – bitkrėsle, kiškiai – kiškiakopūstį (_____), kiškiagrikį (_____) ir kiškio ašarėles, gervė – gervuogę (_____) ir t. t.

* 4 Sugalvok mįslę, kurios įminimas – sudurtinis žodis. _____

5 Parašyk pasakojimą „Diena, kai susidraugavo žodžiai“, pavartok jame sudurtinių žodžių.

1
2
3

PASAKOJIMO PLANAS

- Kaip įvykis prasidėjo?
- Kas atsitiko, įvyko?
- Kaip įvykis baigėsi?

Diena, kai susidraugavo žodžiai

Sinonimai

6. Kodėl svarbu kalboje vartoti panašios reikšmės žodžius?

- **Sinonimas** – tokios pat ar artimos reikšmės žodis.

1 Perskaityk du skirtingus tekstus ir atlik užduotis.

Angis yra vienintelė mūsų krašte nuodinga gyvačių rūšis. Ji dar vadinama marguole, ašutine, kanapine ir kitokiais vardais. Toks šios rūšies vardo sinonimų įvairumas liudija, kad angis visą laiką Lietuvos krašto žmonėms buvo pažįstama ir žinoma.

Angies kūnas paprastai būna 60–70 cm ilgio, gana storas. Jos uodega trumpa, trikampė galva ryškiai skiriasi nuo kūno. Išpūdinga angių spalva: raginėmis plokštelėmis padengtas jų kūnas būna pilkai rausvas su išilgai nugaros vinguriuojančia juoda juosta. Kartais gali būti ir labai šviesių, rausvų ar net visai juodų angių.

Selemonas Paltanavičius

5 Palygink šias vaikų žaidimo aikšteles. Parašyk aprašymą. Jei aprašyme pavartosi vienarūšių sakinio dalių, jis bus aiškesnis ir vaizdingesnis.

1
2
3

PATARIMAI

- Pagalvok ir apibūdink kiekvieną aikštelę atskirai: kokia aplinka, kokie įrenginiai (suoliukai, takeliai, sūpuoklės, ...).
- Atskirai užsirašyk šių aikštelių panašumus ir skirtumus (kuo jos panašios ir kuo skiriasi).
- Parašyk išvadas (savo nuomonę).

Žaidimų aikštelės

Aš lyginu dvi vaikų žaidimų aikšteles. Šios aikštelės skiriasi: vienoje iš jų įrengta (kas?) _____, _____, _____, _____, o kitoje to nėra. Svarbiausias skirtumas:

Nors (kuri?) _____ ir (kuri?) _____ aikštelės skiriasi, tačiau jos turi ir panašumų: (kokių? ką?) _____, _____, _____, _____
 Vis dėlto aš mielčiau rinkčiausi (kurią?) _____ aikštelę, nes _____

6 Parašyk įgarsintą diktantą (rašyk stulpeliu) ir atlik užduotis.

Sunkesnės rašybos žodis: *kvepiantį*.

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

- ➔ ➤ Pasitikrink, kaip sekėsi rašyti diktantą.
- ➔ ➤ Nuspalvink geltonai skyrybos ženklus. Kodėl čia reikia kablelių?

2 Perskaityk tekstą. Parink ir įrašyk praleistas raides.

Turiu tokį botagėl___ (j, i). Pl___škinu (iau, au) eidamas, ir viskas virsta tuo, ko pano-
r___ (u, iu). Prie takel___ (o, io) kupstas, kur radau pririštas skr___zdes (ū, u). Drož___
(au, iau) per jį. Ogi gražiaus___ (e, ia) pilis bestovinti. Pasibalnoj___ (iau, au) vor___
(a, q) ir lapatai lapatai pro vartus į tą pilį. Pamatė sargybin___ (iai, ei), subėgo, kad apipuls
iš visų pus___ (iy, iu)! Aš pl___kšt (iau, au) savo botagėl___ (iu, iy). Voras beregint su-
rezgė voratinkl___ (j, y). Švykšt jį u___puolikams (ž, š) ant galv___ (u, y), susėm___ (iau,
eu) visus kaip žuvis į tinklą, u___siverčiau (š, ž) ant peč___ (iy, y) ir kilst pakilst, strykt
pastr___kt (i, y) toliau. Prišuol___jame (iuo, io) prie durų. Užrakintos, devyni___s (io, o)
sp___nos (i, y) pakabintos.

Pl___kšt (au, iau) savo botagėliu per visas dev___nias (i, y). A___idarė (ts, c). O ten...
Bet nebeapasakos___ (u, iu), nes vis tiek sak___si (i, y), meluoju.

Jonas Avyžius

► Rask ir išrašyk veiksmažodžius, pažymėk jų galūnes.

Pavyzdžiui: turiu.

---

3 Sudaryk iš šių žodžių veiksmažodžius. Pažymėk žodžių šaknis ir veiksmažodžių ga- lūnes.

Pavyzdžiui: pliaukšt – pliaukštelėjo.

Švykšt – _____, Kilst – _____, Strykt – _____.

4 Parašyk, į kokį klausimą atsako paryškinti žodžiai ir kokia tai kalbos dalis (daiktavar- dis – D, būdvardis – B, veiksmažodis – V).

Vakar apylinkėse (kur? D.) siautėjo (?) smarki (?)
vėtra (?), plėšė (?) senų (?) namų
(?) stogus (?), vertė (?) medžius.

Mediniai (?) namai (?) girgždėjo (?),
atrodė, kad jų sienos neatlaikys (?) stipraus (?) viesulo
(?).

Lauke ir dabar ūžauja, švilpia (?) šiaurinis (?) vėjas
(?), lyja (?). Niekas nenori (?) kišti nosies
iš šiltų (?) namų (?). Gal rytoj audra nurims (?).
Jei nelis (?), keliausime (?) pasižvalgyti po kaimą.

16. Aš skaitau, rašau, kuriu, o tu ....., ..., ...

- Veiksmazodis kaitomas asmenimis. Tai reiškia, kad kiekvieną veiksmazodį galima keisti pagal asmenį: **aš, tu, jis, ji, mes, jūs, jie, jos**.
- Būtojo kartinio laiko veiksmazodžių, kurie atsako į klausimą **ką veikei?**, galūnėje rašoma **-ei** (**sakei**, nes **sakė**) arba **-ai** (**girdėjai**, nes **girdėjo**).

1 Perskaityk tekstą ir atlik užduotis.

Nusklendžia erelis virš gūdaus šilo, **suka** ratus virš ūkuose skendinčio raisto, **stebeilijasi** į niūrius priešaušrio brūzgynus ir net **nusišypso** išvydęs, kokia gausybė miško gyventojų jau pabudusi!

....

O čia – ant palinkusio gluosnio **sėdi** dvi žaliaakės gražuolės, pasipuošusios lelijomis! Jos **linksmინasi**, **taškosi** žaižaruojančiais purlais ir **kvatoja** visa gerkle.

– Ei, triukšmarės! Kodėl **nemiegat** tokį ankstyvą rytą? – **klausia** erelis, nutūpęs ant pakrantės akmenis.

– Mes laumės, ne triukšmarės, – **nusijuokia** tos, – o **krykštaujame** todėl, kad mums smagu, kai **pateka** saulė ir pirmieji spinduliai **sušildo** mūsų sužvarbusius laumiškus kūnus.

– Bet jūs **galite prižadinti** žvėris bei žmones, kurie dar **ilsisi** po sunkių darbų, – laumes **gėdina** kilnūsiai paukštis, tačiau upės gyventojos **nepasiduoda**:

– Žvėrys jau seniai pabudęs... O žmogaus gyvenimas ir taip be galo trumpas! Kodėl jie, neišmanėliai, **nepamato** rytmetinio Pasaulio gimimo stebuklo? Juk tai gražiausia, ką Pradžiapatis* **yra** sukūręs!

Vytautas V. Landsbergis

▶ Koku paros metu vyksta veiksmas? _____

▶ Kokie veikėjai kalbasi? _____

▶ Kokie veikėjų žodžiai perteikia jų nuotaiką? _____

▶ Ką veikia erelis? Išrašyk tai pasakančius veiksmazodžius. _____

*Pradžiapatis – senovės baltų dievas.